

Mál nr. 125/2024

Nafn málskotsaðila (M)

Nafn varnaraðila (V)

Heiti vátryggingar: Sjúklingatrygging.

Nafn vátryggingartaka sjúklingatryggingar (X)

Gildissvið vátryggingar.

Gögn.

1. Málskot móttakið 15. apríl 2024, ásamt fylgiskjöllum.
2. Bréf V dags. 7. maí 2024, ásamt fylgiskjöllum.
3. Viðbótarathugasemdir M, dags. 23. maí 2024.
4. Viðbótarathugasemdir V, dags. 27. maí 2024.

Málsatvik.

Í málskoti kemur fram að M hafi falið lögmanni sínum að kanna réttarstöðu og bótarétt vegna mögulegra læknastaka eða annarra annmarka í meðferð A hjá X sem ollu því að A lést árið 2020. M eru eiginmaður og móðir A heitinnar. Málavextir eru þeir að árið 2009 greindist A með frumubreytingar í leghálsi og gekkst í kjölfarið undir keiluskurð. Eftir hann var A í svokölluðum áhættuhópi fyrir krabbameini sem hafði í för með sér aukið eftirlit við leghálsskoðun. Sinnti A eftirlitinu samviskusamlega og mætti í allar skimanir sem hún var boðuð í og fékk þær upplýsingar að ekkert óeðlilegt væri að finna í niðurstöðunum. Var A staðráðin í að láta fjarlægja úr sér legið ef til þess kæmi að hún fengi fregnir um að frumubreytingar hefðu fundist að nýju. Til þess kom þó aldrei þar sem A var aldrei upplýst um þær frumubreytingar sem fundust eftir skimun sem hún fór í hinn 20. apríl 2016. Hefði hún einnig átt að vera í auknu eftirliti vegna frumubreytinganna en ekki næst eftir 24 mánuði líkt og raunin varð. Mótmæla M að A hafi borist bréf frá X árið 2016. Leitaði hún því ekki til læknis að nýju fyrr en árið 2018 og svo árið 2019 þegar í ljós kom stórt æxli sem var talið vera á 4 stigi. Lést A af völdum meinsins hinn 22. ágúst 2020. Krafa um bætur úr sjúklingatryggingu var send V hin 6. október 2020 en niðurstaða lá ekki fyrir fyrr en hinn 19. febrúar 2024. Benda M á að afstaða landlæknis feli ekki í sér sérstakt mat á því hvort skilyrðum laga nr. 111/2000 um sjúklingatryggingu sé fullnægt. Sönnunarkröfur séu almennt minni þegar kemur að því að meta það hvort skilyrði 1. tl. 2. gr. laganna séu uppfyllt. Í málskotinu kemur fram að M séu meðvituð um að ekki sé hægt að fullyrða að koma hefði mátt í veg fyrir andlát A jafnvel þó að hún hafði fengið vitneskju um frumubreytingarnar árið 2016. Hins vegar sé óhætt að fullyrða að líkurnar á að koma hefði mátt í veg fyrir andlátið hefðu verið meiri ef A hefði fengið vitneskju frá X um frumubreytingarnar enda hefði hún látið rannsaka sig betur með tilliti til krabbameins eftir að hafa greinst með frumubreytingar 2009 og undirgengist keiluskurð. Hrakaði heilsu A mikið eftir árið 2016 og hélt áfram að hraka fram að því að hún greindist með óskurðtækt 4 stigs krabbamein árið 2019.

V hefur hafnað bótaskyldu úr sjúklingatryggingu X þar sem tilvikið falli ekki undir 1. eða 2. tl. 2. gr., sbr. 1. mgr. 3. gr. laga um sjúklingatryggingu nr. 111/2000. Vísar V til þess að rannsóknarnæmi einstakra skimana er talin á bilinu 70-75% og að skimun geti aldrei staðið ein og sér sem endanleg greining á krabbameini. Slíkar rannsóknir geti heldur aldrei veitt fullvissu fyrir því að mein greinist í öllum tilvikum heldur aðeins aukið líkurnar á því að frumubreytingar greinist í tæka tíð. Mótmælir V því að A hafi ekki verið upplýst um frumubreytingar sem fundust við sýnatökuna árið 2016. Fyrir liggi samtímaskráning hjá X, þar sem fram kemur að A hafi verið sent bréf þar sem upplýst var um niðurstöðuna. Vitanlega verði ekki fullyrt að bréf sem X sendi í almennum bréfpósti hafi á endanum skilað sér til A þótt fyrirfram verði að telja líkur fyrir því. Hafi bréfið, sem sannanlega var sent A, hins vegar af einhverjum ástæðum ekki komist til vitundar hennar getur X ekki borið ábyrgð á því og það verður ekki heimfært undir 1. tl. 2. gr. laganna. Þá dregur V í efa að niðurstaða um svokallaða ASCUS greiningu, þar sem með fylgi neikvætt HPV próf og sýnið þ.a.l. talið eðlilegt, hefði leitt til sérstakra viðbragða eða frekari sýnatöku af hálfu A. Ekkert í skimunarniðurstöðunum krafðist skjótari viðbragða en eftirlits að tveimur árum liðnum. Það gerði hún og reyndist sýnið í september 2018 einnig vera eðlilegt og engar formbreytingar fundust í frumum. Gögn málsins bendi eindregið til þess að fram til september 2018 hafi krabbameinið verið svo lítið og þannig staðsett að ekki hafi verið unnt að greina það, a.m.k. ekki með skimunarrannsókn en það hafi síðan vaxið mjög hratt (veldisvöxtur) þar til það uppgötvaðist loks í ágúst 2019 þegar það var því miður orðið um seinnan.

Í viðbótarathugasemdum sínum ítreka M að leiða megi líkur að því að árið 2016 hefði verið unnt að meðhöndla krabbameinið með lyfjagjöf og/eða legnámi. A sem var afar samviskusöm kona hafði lýst því yfir við eiginmann sinn að ef frumubreytingar myndu aftur finnast í leghálsi hennar þá myndi hún undirgangast legnám strax í kjölfarið. Hún vildi ekki taka neina áhættu. Hins vegar barst henni aldrei bréf með upplýsingum um að frumubreytingar hafi fundist í leghálsi hennar og fékk hún því aldrei tækifæri til þess að koma í veg fyrir frekari skaða af völdum krabbameinsins. Vísa M til álits Embættis landlæknis frá 20. mars 2023 sem fjallar m.a. um niðurstöður frumusýna sem send voru með bréfpósti til móttakanda. Þá vísa M einnig til laga um réttindi sjúklinga og laga um persónuvernd og meðferð persónuupplýsinga.

V vísar í viðbótarathugasemdum sínum m.a. til þess að engin sönnun liggi fyrir þess efnis að bréfi hafi ekki borist né heldur hafi það verið gert líklegt. Vart verði talið óeðlilegt að niðurstaða sýnatöku, sem er metin eðlileg og þarfnist ekki viðbragða, sé send með almennum bréfpósti og að slíkri sendingu sé ekki fylgt eftir.

Álit.

Ágreiningur er uppi um það hvort sýnt sé fram á að A hafi orðið fyrir líkamstjóni sem fellur undir 1. tl. 2. gr. laga nr. 111/2000 um sjúklingatryggingu. Í 1. tl. segir að bætur skuli greiða án tillits til þess hvort einhver ber skaðabótaábyrgð samkvæmt reglum skaðabótaréttarins, enda megi að öllum líkindum rekja tjónið til þess atviks að ætla megi að komast hefði mátt hjá tjóni ef rannsókn eða meðferð við þær aðstæður sem um ræðir hefði verið hagað eins vel og unnt hefði verið og í samræmi við þekkingu og reynslu á viðkomandi sviði. M byggja kröfu sína um bætur á því að X hafi vanrækt að upplýsa A um frumubreytingar sem fundust við sýnatöku árið 2016 og að sú vanræksla falli undir 1. tl. 2. gr. Ákvæðið lýtur að því hvort rétt hafi verið staðið að rannsókn eða meðferð. Tekur ákvæðið til allra mistaka sem verða við rannsókn eða meðferð. Í málinu liggur fyrir álit embættis landlæknis dags. 16. ágúst 2023 vegna kvörtunar M til embættisins vegna meintra mistaka, vanrækslu og ótilhlýðilegrar framkomu sem þau telja að hafi átt sér stað við veitingu heilbrigðisþjónustu til handa A á heilbrigðisstofnuninni X á árunum 2016 og 2018. Í álitinu er m.a. að finna umsögn óháðs sérfræðings sem komst að þeirri niðurstöðu að hvorki hafi átt sér stað mistök eða vanræksla við veitingu heilbrigðisþjónustu er A var í eftirliti og eftirfylgni hjá X eftir keiluskurð 2009. Niðurstaða landlæknis er hin sama og segir jafnframt í niðurstöðukafla að skimun eftir forstigum eða vexti illkynja meina geti aldrei orðið fullkomin vörn. Hér hafi illkynja mein náð að komast fram hjá eftirlitsaðgerðum, þrátt fyrir að fylgt hafi verið því verklagi sem talið er best tryggja snemmgreiningu, en getur sem fyrr segir aldrei orðið fullkomin vörn. Í álitinu segir landlæknir að hann geti ekki skorið úr um hvort eða hvers vegna A barst aldrei bréf frá X en engu að síður hafi næsta sýnataka verið gerð í samræmi við áætlun sem fram kemur í bréfinu þ.e. að 24 mánuðum liðnum og var það sýni dæmt eðlilegt.

Af álitinu landlæknis verður ráðið að ekkert hafi komið fram sem sýni fram á að mistök eða vanræksla af hálfu X hafi átt sér stað þegar kemur að eftirliti og eftirfylgni sem A var í hjá X. Eðli málsins samkvæmt er ákveðinn ómöguleiki til staðar hvað varðar sönnun á að bréf sem sent er í almennum bréfpósti hafi sannanlega borist til viðtakanda sem í þessu tilviki er A. Afrit af umræddu bréfi sem dagsett er 2. júní 2016 liggur fyrir nefndinni. Þar kemur fram að við skoðun á vegum X hafi fundist vægar breytingar í frumusýninu. Þessar breytingar séu ekki krabbamein og eftir HPV-mælingu hafi ekki fundist há-áhættu HPV-veirur sem geti valdið krabbameini. Ráðlagt var eftirlit eftir 24 mánuði vegna fyrri sögu um frumubreytingar. Að mati nefndarinnar verður ekki talin ástæða að draga í efa að bréfið hafi verið sent til M í bréfpósti. Hvort og þá hvers vegna A barst ekki bréfið verður aldrei upplýst um. Verður ekki talið að sá sendingarmáti hafi falið í sér mistök eða vanrækslu við rannsókn eða meðferð í skilningi 1. tl. 2. gr. laga um sjúklingatryggingu. Niðurstaða rannsóknarinnar sem upplýst var um í bréfinu gaf ekki tilefni til frekari eftirfylgni af hálfu X en þegar var búið að ákveða þ.e. eftirlit að liðnum 24 mánuðum sem óumdeilt er að fór fram. Af ofangreindu leiðir að M eiga ekki rétt á bótum úr sjúklingatryggingu X hjá V.

Niðurstaða.

M eiga ekki rétt á bótum úr sjúklingatryggingu X hjá V.

Reykjavík, 11. júní 2024.

rafræn undirskrift

Þóra Hallgrímsdóttir

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Heiða Óskarsdóttir